

1926

G O S P O D A R

Št. 10.

Kako deluje Zadružna zveza.

Naša največja zadružna organizacija je Zadružna zveza, osrednja matica velike večine vseh slovenskih zadrug. Njen predsednik je dr. Korošec. 24. t. m. je imela občni zbor, ki ga je vodil njen predsednik. Iz poročila g. ravnatelja dr. Basaja povzemo naslednje važne odstavke:

Obrestna politika.

Zadružna zveza je pristopila k dogovoru bank za znižanje obrestne mere za vloge, ki se je s koncem leta 1925 določila s 5 odstotki za nevezane, s 7 odstotki za vezane vloge in račune. Naše kreditno združništvo bi delalo proti svojemu namenu in bi izgubilo pravico do obstoja, ako ne bi z vsemi sredstvi skrbelo za cenen kredit kmetu in obrtniku. Če je kreditno združništvo nastalo kot odpor proti oduštvu ter oduškim obrestim in kot organizirana fronta za samopomoč in vzajemnost gospodarsko šibkih, ali naj se sedaj, ko pa je potreba njegove zaščite in njegove pomoči še veliko večja, izneveri svojim ciljem in se iz zaščitnika šibkih izprevrže v organiziranega odušerha? Vsled pretirane obrestne mere je hiral vse naše gospodarstvo. Kdor resno hoče ozdravljenje gospodarstva, mora poprej in nič manj resno hoteti znižanje obrestne mere. Dočim je Zveza v poslovno leto 1925 stopila z osmestotno obrestno mero za vezane vloge celo z 9 do 10 odstotno obrestno mero, je začela poslovno leto 1925 s 5 odstotno, za vezano največ 7 odstotno obrestno mero. Vsled tega je sorazmerno znižala tudi obrestno mero za posojila od 10 na 8 odstotkov in to v času, ko velja pri bankah še srednja obrestna mera za kredite 16 odstotkov.

Položaj kmetijstva.

Še težavnejši kot položaj trgovine, obrti in industrije pa je bil v letu 1925 položaj kmeta. Razmere v kmečkem gospodarstvu so se tekom leta 1925 tako poslabšale, da so more upravičeno govoriti o težki krizi kmetijskega gospodarstva. Carinska politika, več kot enako dobra letina v drugih državah in drago posredništvo prekupcev so vrgle cene kmetijskih pridelkov tako navzdol, da so cene kmetijskih pridelkov v primeri s cenami industrijskih izdelkov, zlasti pa s cenami gospodarskih potrebščin, ki jih mora kmet kupovati, katastrofalno padle. Številne eksekucije in dražbe nepremičnin, ki polnijo predale pradnega lista, najbolj glasno govorijo o

Prepričajte se o trpežnosti

vrvarskih izdelkov

iz prve kranjske vrvarne

Ivan N. Adamič

Ljubljana, Sv. Petra cesta 31

in pri podružnicah Maribor, Votrnjska 20 ter Kamnik, Šulca 4

težkem položaju kmeta. Bati se je, da bomo prišli do položaja kakor pred polstoletjem, ko je davkarija sama na dražbi kupovala za smešno ceno kmetijsko posestvo.

Naloga združništva napram kmetu.

Pri reševanju vprašanja rentabilnosti in konkurenčnosti našega poljedelstva je naloga združništva, da nudi krepko in dejansko pomoč kmetu, da ga združi za skupen nakup potrebščin ter za skupno predelavo in prodajo pridelkov brez dragega nepotrebne posredništva, zlasti pa, da mu nudi ali potrebni kredit, ali potrebne skupne naprave za boljše in cenejše proizvodstvo kot so n. pr. stroji, električna sila, mlekarne, sušilnice itd.

Priznati moramo, da so se naše zadruge svojih nalog do kmetijskega ljudstva v preteklem letu dobro zavedale in jih požrtvovalno izvrševale.

Nezadružno stališče.

Vendar pa opazamo, da se z gotove strani skuša zanesti med naše zadrugarje profitarški duh in se razširja misel, češ, da je namen naših posojilnic čim ugodnejša izraba ljudskih prihrankov. Če se oprimejo naše posojilnice tega načela, potem bodo ljudski prihranki romali v najbolj nevarna trgovska in industrijska podjetja in se mnogokrat odtod ne bodo več vračali. Potem za kmeta ne bo več pri posojilnicah cenenega kredita, ampak le oduška posojila. Nasprotno ravno v teh težkih časih je treba in bo še bolj treba izvrševati načelo: »Kmetijski denar kmetu, ljudski denar ljudstvu!«

Narastek naložb.

Ustalitev denarja je imela za posledico, da se je dvignilo pri ljudstvu zaupanje v dinar in se zopet začel vračati zmisel za varčnost. To kaže sični narastek naložb pri Zvezi v letu 1925. Naložbe so se dvignile od 76,777.767 na 95,333.850, torej za celih 18,556.082 ali za 24 odstotkov napram letu 1924. Naloga združništva je, da zmisel za varčnost še naprej krepi in razvija, da se bodo ljudski prihranki množili in da bo s tem vzporedno začela ponehavati med ljudstvom zapravljenost in veseljačenje, ki tako škodujeta ne le našemu narodnemu ugledu, ampak zlasti našemu narodnemu gospodarstvu.

Kreditni.

Kreditni niso v enaki meri zrasli, kakor so zrasle naložbe, ker izkazujejo napram letu 1924 le prirastek Din 2,021.811 ali 5 odstotkov prirastka. Dvignili so se namreč od Din 38,840.000 na 40,862.000 dinarjev.

Lastno premoženje.

Izredno ugoden je vtis Zvezine bilance v pogledu na lastno premoženje Zveze, to je na deleže in rezerve. Lastno premoženje v deležih in izkazanih rezervah je s koncem preteklega leta presešlo že en in eno tretjino milijona dinarjev.

Solidarnost zadrug.

Na splošno je vladalo pri članicah razumevanje za veliko in važno delo, ki ga Zveza vrši kot zadružna matica, vsled tega so tudi zadruge imele do Zveze vsestransko zaupanje, katero je našlo gotovo najlepši izraz v silnem dvigu naložb pri Zvezi. Žalibog pa so se od gotove strani delali poskusi to edinost v našem združništvu zopet uničiti in to zaupanje v zadružno matico omajati z vsemi sredstvi, zlasti pa s klevetami.

Priznanje v revizijskem poročilu.

Ne bomo na vse to odgovarjali z besedami, najboljši odgovor na te klevete je bilo naše delo v preteklem letu in bo tudi naše delo v bodoče. Ne moremo pa preko tega, da ne bi tu poudarili napram vsem tega, kar je naša najvišja revizijska oblast Glavni Zadružni Savez izrekla kot svojo sodbo o Zvezi in njenem delu in to na podlagi temeljite več kot enomesečne revizije:

»Položaj Zadružne zveze je tako čvrst in soliden, da Zadružna zveza predstavlja danes eno izmed najmočnejših in najsolidnejših zadružnih ustanov v celi naši državi. Težke razmere in okoliščine, ki so vladale, namreč denarna in kreditna kriza in vsi pojavi, ki so davili in mrtvili gospodarsko življenje v naši državi in ki so zrahljali temelje tolikih ustanov nezadružnih in zadružnih in porušili tolke močne ustanove, oni niso bili v stanju, da položaj Zadružne zveze, najsi bo v katerem koli oziru ogrožajo. Te razmere so celo povzročile, da so se po onem narodnem pregovoru, »v ognju se zlato preskuša«, vrste Zadružne zveze še močneje združile, da se je disciplina v vrstah Zadružne zveze še bolj okrepila in se okreplil tudi še bolj njen položaj.

Ozko sodelovanje Zadružne zveze z Zadružno gospodarsko banko, ki je eden od najsolidnejših bančnih zavodov pri nas, je mnogo pomagala k temu, da je Zadružna zveza lahko vsak čas zadostila potrebam svojih članic. Zvezine udeležbe so solidnega značaja, vodstvo udeležb in vpliv Zveze v tem pogledu je bil vedno tako moder in previden, da so se težke razmere in kritični položaji, ki so se, kakor povsod, pojavljali tudi v delokrogu Zadružne zveze pri poslovanju z blagom, prekoračili brez nevarnih posledic.

Premoženjsko stanje Zadružne zveze je absolutno krepko in Zadružna zveza je ustanova, ki je v položaju, da vsak čas zadosti svojim obvezam in katerim njene članice, oziroma zadrugarji lahko zaupajo svoje premoženje in so lahko sigurni, da se to premoženje nahaja v zanesljivih rokah.

Vloga Zadružne zveze kot zaščitnice, voditeljice in matice svojih članic je bila zelo blagodejna. Zadruge so v njej imele silno in močno oporo in ustanovo, ki je pred svojimi članicami šla v izvrševanju vrhovnega načela združništva »eden za vse, vsi za enega«.

Na podlagi vsega tega so more priznati

upravi Zadrúžne zveze in uradništvu polna zahvala za njihovo zelo solidno in nesebično delo.

To izredno laskavo pohvalo Glavnega zadrúžnega saveza v Belgradu so zborovalci posebno navdušeno sprejeli. Jasno pa je tudi iz tega, koliko je resnice na neprestanih lažeh, ki so jih zlasti slovenski radičevci razširjali o Zadrúžni zvezi.

Živinorejska razstava v Ormožu.

Žalostne živinorejske razmere, ki so bile pred kakimi 50 leti v ormoškem okraju, so se začele v povojnih letih s pomočjo naprednih in treznomiselnih gospodarjev izboljševati tako, da so izgledi v bodočnost za to panogo narodnega gospodarstva v ormoškem okraju zajamčeni. Z osveženjem krvi potom nakupa mladih bikov plemenjakov v tu- in inozemstvu ter z rejo čistokrvnih telic pincgavske pasme se je živinoreja v okraju očitno izboljšala tako, da je danes na isto okraj lahko ponosen.

Sadovi tega smotrenega pospeševanja reje pincgavske govedni so se pokazali posebno v tem, da se je v preteklem letu prodalo večje število mlade plemenske živine na jug naše države ter da povpraševanje za plemensko živino pincgavske pasme vedno narašča. Leta 1924. se je vršila v Ormožu prvič po vojni razstava goveje živine pincgavske pasme. Razstava se je vsestransko obnesla tako, da so naši živinorejci sklenili prirediti letos v okviru okrajne obrtno-gospodarske razstave tudi razstavo govedi.

Razstava se bo vršila po sledečem sporedu: 8. avgusta 1926 razstava obrtnih izdelkov in konj noriške in belgijske pasme, 9. avgusta razstava govedi, prašičev in perutnine ter 10. avgusta razstava žlahtnih ormoško-ljutomerskih vin.

Pri razstavi govedi se razstavijo: licencirani biki, mladi bikci, krave, breje telice, telice od 1 do 2 let starosti, teličke do 1 leta starosti ter skupine in sicer najmanj 5 od enega gospodarja.

Ker je dovoljena za to prireditve polovična voznja proti nabavi legitimacije, ki se dobe pri okrajnem zastopu v Ormožu, vabimo vse, ki se zanimajo za rejo govedo pincgavske pasme, da si to razstavo ogledajo.

Razstava živine v Novem mestu.

V nedeljo dne 30. majnika t. l. se je vršila na kandijskem sejmišču razstava živine za Dolenjsko. Otvoritveni govor je imel načelnik razstavnega odbora g. ravnatelj Bohuslav Skalický. Pozdravil je vse zastopnike ter se zahvalil raznim korporacijam in občinam za naklonitev podpor v znesku 22678 Din, med temi je 5000 Din od poljedelskega ministrstva, katero podporo je izposloval narodni poslanec dr. Kulovec.

Nato so se sestavile licenčne komisije in sicer ena za konje, ena za krave, ena za bika, ena za telice in prašiče. Vsaki

komisiji so prisostvovali en veterinar, ena ali dva kmetijska strokovnjaka in zastopniki občin in živinorejcev. Komisije so dognale, da je bila sicer prašičja reja po lepih, toda maloštevilnih komadih zastopana. Častno je bila zastopana govedoreja, ki se je razredovala: telice kot dobre, krave pa bolj slabe. Na razstavi je bila prvovrstna konjereja, ki je na Dolenjskem znatno razširjena. Njena važnost se da razsoditi po tem, ker je država razstavila svoje žrebece, ki so pridelali domače zemlje in je konjerejem pokazala, kam se pride s smotreno rejo. Ako bomo gojili tudi prvovrstne remonte za pleme, se naša dolenjska konjereja lahko povzame še višje.

Razstavljenih je bilo 6 mrjascev in 8 svinj. Častne diplome so dobili: 1. g. Florjan Zorko, Družinskavas za mrjasca, 2. državna kmetijska šola na Grmu za dve svinji in 2 mrjasca; 3. graščina Bajnof za 1 mrjasca. Prvo nagrado do 150 Din je dobila Terezija Vovko, Brod za svinjo z mladici. Drugo nagrado po 100 Din je dobilo pet posestnikov za svinje in mrjasce. Skupaj se je razdelilo za prašiče 650 Din.

Telic je bilo razstavljenih 50. Častno diplomu je dobila šola Grm pri Novem mestu za dve telici, g. Jalen, graščak Graben za 1 telico. Prvo nagrado po 150 Din so dobili: Šraj Marija, Stranskavas, Somrak Jože, Kal, Alojzij Šali, Češčavas. Drugo nagrado po 100 Din je dobilo 18 posestnikov. Tretjo nagrado po 50 Din je dobilo 9 posestnikov.

Bikov je bilo razstavljenih 42, od katerih so dobili častno diplomu: šola na Grmu za 2 bika, Fran Malasek Srebrniče za 2 bika, Jalen Ivan Graben za 1 bika, baron Wambold, Hmelnik, za 2 bika. Prvo nagrado po 275 Din je dobil Zagore Franc, Smolenjavas in Franc Rifelj, Karlovac obč. Št. Peter. 250 Din je dobil Jože Bartelj, Mirnapeč, drugo nagrado je dobilo 10 bikov v znesku 1678 Din. Tretjo nagrado je dobilo 11 bikov v znesku 1320 Din. 2 bika sta bila odvržena. Od mladih enoletnih bikov so dobili 4 posestniki 450 Din in 4 posestniki so dobili priznanje.

Krav je bilo prignanih 84, od katerih je dobila samo ena prvo nagrado in sicer krava posestnika Janeza Zafrana in Gotnevasi 200 Din. Častno diplomu kot prvo nagrado so dobile 2 krave montafonke Grmske kmetijske šole, ki so istotako dobile 30 točk. Drugo nagrado po 150 Din je dobilo 10 posestnikov, tretjo nagrado po 100 Din je dobilo 23 posestnikov. Častno diplomu so prejeli tudi graščina Hmelnik in Graben vsaka za eno kravo.

Za ocenjevanje konj je dobil konjerejski odsek 4000 Din podpore velikega župana za konje in 3000 Din od podružnice.

Po zaključni razdelitvi nagrad so se komisije ponovno sestale na razstavišču. Razstavljalcem je predaval strokovni učitelj g. Franc Malasek z Grma naštevajoč napake in dobre utise, ki so jih ocenjevalne komisije dobile. Poudarjal je, da je nazadovanje dolenjske prašičereje posledica slabe kravje reje. V tem oziru bo treba dobre in smotrene zadrúžne organizacije in manj prekuščije. Vsa reja se mora ustiliti, izenačiti, izvajati kontrola mlečnosti in uporabe krme in šele takrat dosežemo za-

dovoljive uspehe. Od primeroma slabih krav dobimo po oplemenitvi z dobrimi bikli lep zarod. Mlada teleta prehitro odstavljamo, mlade telice prezgodaj pripuščamo, vsled česar ostanejo majhne in za užitek manj sposobne. Ako je povrh vsega še slaba krma, je videti vpliv takega postopanja na kravah. Rejo volov kaže omejiti in se bo treba oprijeti reje mlečnih in uprežnih krav. Po tem bo več užitka in nam istotako naredijo vsa poljska dela, bodo bolj zdrave in razvite. Tako bomo imeli dovolj posnetega mleka za prešiče, kar bo le v prid prašičjereji. Pravilno plemenjenje, oskrbovanje, krmljenje in raba konj se je jasno videlo na razstavljenih konjih, ki so bili kras cele razstave.

Konjska razstava v Novem mestu.

V okviru živinske razstave, ki jo je priredila podružnica Kmetijske družbe za Slovenijo, se je vršila 30. maja t. l. v Kandiji pri Novem mestu konjska razstava.

Prignanih je bilo 132 glav in sicer: v prvi skupini kobile z žrebci 23, v drugi skupini 3—4 letne 25, v tretji skupini 21 letne 45, v četrti skupini enoletnice 22 in v peti skupini žrebčki 17. Poleg navedenih skupin je državna žrebčarna nastavila 7 žrebcev plemenjakov, deloma iz bližnjih plemenskih postaj, deloma iz zaresne oskrbe novomeške okolice. Razstavni material, izključno toplokrvni, je bil povprečno dober, deloma celo prvovrsten. Ker se isti ni popreje pregledal, se je vrnilo nekaj slabših repov, ki so kazili celo kurno sliko in bi bilo bolje, da bi bili ostali doma. Iz tega je razvidno, da del naših konjerejev še ne pojmuje pomena živinorejskih razstav. Tudi čiščenje in kovanje, da ne govorimo o predvajanju konj, mora biti v bodoče boljše. Najlepši konji so bili iz št. Jernejske okolice, deloma tudi od Trebnja in Velike Loke. Presojevalna komisija je razdelila 9540 dinarjev na premijah in sicer v prvi skupini 2110 Din, v drugi skupini 1930 Din, v tretji skupini 2620 Din, v četrti skupini 1340 Din, in v peti skupini 1540 Din.

Vsak, ki pride v Ljubljano, naj si ogleda

razstavo blaga

na Krekovem trgu št. 10 pri Tekstilbazarju v pritličju in prvem nadstropju.

Da dokažemo nizke cene, navedemo tu cene nekaterega blaga.

Močni batist	po Din 5.— mtr.
Prav dobra koronina	po Din 8.— mtr.
Fino belo platno	po Din 10.— mtr.
Močni hambah	po Din 10.— mtr.
Močni cefir	po Din 10.— mtr.

Stoli, kamgarni in drugo blago cenije kakor povsod.

TEKSTILBAZAR

v Ljubljani, Krekov trg št. 10

Poleg tega je prisodila najlepšim ko- njem v vsaki skupini še častno diplomu in sicer med žrebetnimi kobilami oni od g. Frana Martinčiča iz Drame, med tri- in štiri letnimi žrebci g. Janeza Kegloviča iz Ostrega, med dveletnimi žrebci od g. Frana Turka iz Ostrega in žrebci g. Ivana Globelnika iz Škocijana. Med enoletni- mi pa žrebci g. Matije Lenčič iz Mihovice.

p Bolgarski zunanji minister je ob- iskal v Belgradu našega zunanjega mini- stra. Rekla sta, da bi bilo dobro, če bi vla- dalo med Jugoslavijo in Bolgarijo večje prijateljstvo. Kaj sta se pa v podrobnejšem menila, nista javnosti povedala.

Vinogradnikom.

Peronospora in odium sta dve naj- hujsi boleznii vinske trte. V zadnjem času počela se je peronospora v vinogradih že pojavljati in sledila jej bode v kratkem gotovo tudi plesnoba, ker je vlažno vre- me za razvoj obeh boleznii izredno ugodno.

Proti peronospori (paležu) moramo čimprej trte poškopiti v tretjič, če ne prej, na vsak način koj, ko trta odcvete. Za to škropljenje vzemimo močnejšo, dva- odstotno galico s primerno množino 2½ do 3 kg) ugašenega apna. Koliko apna je vzeti, doženemo najbolj zanesljivo s fe- nolfaleinovim preizkusnim papirjem. Pri tem škropljenju poškopimo zlasti dobro tudi grozdike, zakaj sedaj pride čas, ko začne peronospora napadati grozdje in tega se je pri letošnjem mokrem vremenu posebno bati. Liste škropimo pa pred vsem od spodnje strani, ker le od te stra- ni peronospora list okuži.

Da pa obvarujemo grozdje tudi proti plesnobi (oidiju) pridenimo škropivu na vsak hektoliter 150 do 200 gr (15—20 dek) sulikola.

Kakor kažejo domača in tuja poro- čila, učinkuje sulikol proti plesnobi jako dobro. Posebno letos pa je njegova vred- nost tem večja, ker navadnega žvepla vsled hladnega in deževnega vremena z uspehom sploh rabiti ne moremo. Zve- pleni prah, to je na najfinejšo moko zmle- to žveplo, učinkuje proti plesnobi le te- daj, če je več dni prav vroče in suho vreme, takega vremena pa letos še imeli nimmo. Bodimo torej oprezni in marljivi pri zatiranju peronospore in oidija, sicer nam pri letošnjem slabem vremenu preti katastrofa.

B. Skalicky, Grm, Novomesto.

Sadjarjem novomeške okolice.

Letos so v naši okolici črešnje precej obrodile. Novomeški trg je sicer poln čre- šenj, ali kupčija pa je malenkostna. Naj- lepše črešnje se prodajajo po zelo nizki ceni, od 1.50—2 Din za 1 kg. Zares, zadnje neprestano deževje in nalivi so močno raz- škodovali plodove; črešnje se močno raz- pokale, stem seveda zgubile tudi na vred- nosti. Sort je precej, n. pr.: najzgodnejša majniška, pisana vinska, črna mehkužnica, pisana srčika, belice itd. V zadnjem času pa prihajajo na trg prav debele in popol-

noma zdrave, krasne pozne hrustavke. Na prvi pogled se takoj vidi, da ste *debela pisana hrustavka* ali *cepljenka* in debela *pozna črna hrustavka* ali *ivanščica*, izmed vseh najboljši! Prva kot druga sta zelo li- nega, sladko-kislikastega okusa, zelo de- beli, čvrstega mesa in precej trpežni; za vkuhanje kot nalašč. Drevesa so močno rastoča in jako rodovitna.

Spomladi bomo rabili precejšnje šte- vilo dobrih cepičev. Naloga sadjarjev (oso- bito odbora novomeške in brusniške sad- jarske podružnice) je, da si poiščemo in natančno zabeležimo v svojih okoliših ma- terna drevesa teh dveh najboljših črešenj.

Zgodnih črešenj ne kaže pri nas raz- množevati v večji meri, ker je konkurenca iz južnih krajev (iz Goriškega 14 dni — tri tedne prej) prevelika. Pa tudi slaba trpežnost naših mehkih zgodnjih črešenj, obilica raznih sort, neurejena trgovina itd. so velike zapreke.

Ze sedaj med letom moramo misliti tudi na podlage, če hočemo priti do dobrih črešenj. Najboljše podlage nam dajejo divje rdeče pisane črešnje ali divje belice (boljše nego črnice). Sedaj pride čas, da si naba- vimo dobrih koščic, katere moramo takoj sejati (kije na vrtu v dobro zemljo, ne pre- globoko). Sicer pa si tudi poiščimo močno rastoče podlage v hosti.

Črešnje cepimo spomladi pred sokom. Najboljši načini so jezičkanje (kopulacija) ali zlebičkanje (na ajdovo zrno). Tudi po- leti lahko uspešno cepimo črešnje, — sploh koščičasto sadje, in sicer *koncem julija v stranski zalubad* (glej Sadjarja št. 8 z dne 15. avgusta 1925. Poseben sadjarski tečaj bo dne 1. in 2. avgusta t. l. v Bršljanu).

S skrbjo opažamo v zadnjih letih na črešnjah razne opasne bolezni, kakor ru- javico ali sušico, pegavost na listju itd. Po- sledica teh boleznii je, da odpadejo listi in plodovi predčasno na tla, ali pa ostane ve- čina listov na drevesu tudi preko zime. Te bolezni povzročajo razne glivice, ki so slične škrlupu ali fuzikladiju na hruškah ozir. peronospori na trti.

Ker postajajo te zahrbtne bolezni čim- dalje bolj nevarne, moramo nekaj storiti proti njim. Vse te bolezni se namreč raz- množujejo več ali manj (pod istimi okoli- ščinami) enako, zato je tudi njih zatiranje dokaj slično. Najuspešnejše sredstvo proti temu je škropljenje z 1—1½ % raztopino modre galice in apna, kakor jo rabimo proti paležu na trtah. *Prvič škropimo črešnje pred cvetjem*, ko začno poganjati, *drugič po cvetju*, ko se razvijejo listi in eventuelno tretjič pa ko oberemo črešnje. Za škropljenje starejših dreves uporabljaj- mo bolj močne škropilnice, najboljše so pa *trtne škarje*, ki imajo močan curek. Brez lestev (dvostavne) je seveda stara, velika drevesa težko škropiti. (Trtne škarje iz- deluje tvrdka Udarič in Lampe, Novo mesto.)

Brez dvoma so črešnje za jabolki jako važno sadje za naš okraj. Uspešna kupčija s črešnjami je odvisna od naslednjih faktorjev, in sicer:

1. *Razmnožujemo le par vrst*, to je pi- sano hrustavko ali cepljenko in pozno črno hrustavko ali ivanščico.

2. *Sadimo črešnje v višje lege* in ne

vzgjajamo previsokih debel za te sorte.

3. *Škropimo črešnje vsaj dvakrat*, če ne trikrat, kakor prej povedano.

4. *Sortirajmo v bodoče zakupčijo ve- stno in natančno le najdebelejše, popolnoma zdrave in dozorele črešnje s peclji vred*; drobne, obtolčene črešnje brez pecljev pa odstranimo in porabimo doma.

5. *Organizirajmo* (naloga sadjarske po- družnice) *stalno trgovino s poznimi čreš- njami* (sevni kraji, zlasti Nemci in Ame- rikanci rabijo veliko tega sadja za vkuha- vanje).

6. *Gnojimo črešnjam*, kakor ostalemu sadnemu drevju, kajti brez gnoja tudi črešnja redno ne rodi.

Gdanski robač

je jako stara jabolčna sorta, znana po vsej Evropi. Pri nas jo je razširila Kmetijska družba in njene drevsnice.

Sad je srednje debelo, enakomerno razvit. Precej močni robovi (odtod »robač«) segajo od muhe do srede ploda. Značilno je tudi, da se vleče po eni strani ploda od muhe pa do pecljeve jamice ostra črta. Robač pordeči že na drevesu, v shrambi pa tako živo karminasto zagori, da ga lah- ko štejemo med najlepša rdeča jabolka. Ko je goden se čuti koža mastna. Sočno in prhko meso je zelenkastobel, tik pod kožo vleče včasih na rdečkasto. V sredini ob preščišču je prepreženo z zelenkastimi ži- lami. Okus je zelo prijeten, sladkovinski. Malce tudi zadiši. Na drevesu se drži čvr- sto in je torej varno pred viharji. Zori kon- cem septembra ali pa začetkom oktobra. Godno je kmalu. Potraja pa v dobri shram- bi precej dolgo v zimo in ne vene. Zaradi krasne barve in dobrega okusa ima sad precejšnjo veljavo.

Drevo raste bolj počasi, vendar pa se pozneje razkošati v veliko drevo s ši- rkim in visokim vrhom in močnimi vejami. Zdravo je in neobčutljivo za mrz. Cvete pozno in dolgo. Zato rodi tudi redno in obilo. Gdanski robač je jabolčna sorta za mrzlejšje kraje, za vsako lego in zemljo. Za toplejše pokrajine ga pa nič kaj ne pripo- ročajo. V pridelku je včasih precej izbuška, vendar pa je sad izvečine brez vsakršnih madežev, kras in drugih napak.

Za obcestne nasade in druge tatovom izpostavljene prostore ni, ker je sad pre- več vabljev in že z drevesa užiten.

Mlado drevje te sorte goje po vseh drevsnicah.

Električna centrala pri Krškem.

VPRAŠANJE

narodnega poslanca Antona Sušnika na gospoda ministra za kmetijstvo in vede.

Že leta 1923 sem stavil na ministra za kmetijstvo in vede vprašanje radi hidro- električne centrale na Krškem polju, ki jo misli graditi občina Zagreb, ter zahteval od ministrstva, da pri realizaciji tega pro- jekta nastopi v obrambo interesov tamoš- njega prebivalstva. V svojem odgovoru z dne 24. septembra istega leta pravi gospod

minister, »da se predmet nalazi na proučavanju. Sve dok se ne bude ovaj predmet proučio i donela definitivna odluka o davanju koncesije za upotrebu vode reke Save na tome mestu za pomenutu svrhu ne postoji nikakav opravdan razlog bojazni niti povod intervencije ministarstva poljoprivrede i voda. Kada pak bude izdata tražena koncesija, onda će ministarstvo odmah uzeti u ocenu svaku žalbu, koja bi se uputila ministarstvu i tražila zaštitu usled eventualno štetnog dejstva date koncesije. Ispitaće se i oćeniće se svestrano opravdanost žalbi i po njima dati svoje rešenje. Pred ovog ministarstvo će voditi strogo računa, da stupanjem ovog projekta na snagu ničija prava ne budu okrnjena.«

Koncem novembra 1924 je veliki župan ljubljanski v zadevi električne centrale na Krškem polju izdal razsodbo, ki se je tako malo ozirala na interese tamošnjega prebivalstva, da so se morali interese pritožiti na ministrstvo. Ta pritožba še do danes ni rešena in na mojo večkratno tozadevno intervencijo sem vedno dobil odgovor, da bo vsa stvar postala aktualna šele tedaj, ko se v narodni skupščini izglasuje zakon o izkoriščanju vodnih sil.

Pred nekaj dnevi pa so časopisi prinesli vest, da je ministrski svet pooblastil gospoda ministra za kmetijstvo in vode, da more izdati koncesijo za hidroelektrično centralo na Krškem polju.

Ker je potemtakem vprašanje o podelitvi koncesije zagrebški občini za graditev hidroelektrične centrale pri Krškem postalo aktualno, vprašam Vas, gospod ministar:

1. Ali hočete nemudoma rešiti pritožbo proti razsodbi ljubljanskega velikega

župana o podelitvi koncesije?

2. Kako hočete varovati pravice in interese prizadetega prebivalstva?

Prosim nujno za odgovor.

Bolgrad, 25. junija 1926.

Živina.

g Živinski sejem v Mariboru 23. junija. Priganih je bilo 22 konj, 12 bikov, 183 volov, 358 krav in 22 telet, skupaj 596 glav. Kupčija je bila precej živahna. Prodanih je bilo skupno 321 glav živine; od teh v Avstrijo 33 in v Italijo 28. Cene za kg žive teže so bile sledeče: debeli voli Din 7.50—8, poldebili voli Din 7, plemenski biki Din 6—6.50, biki za klanje Din 5 do 8, klavne krave debele Din 6—7, plemenske krave Din 4.50—5.50, krave za klanje Din 2—4, molzne krave Din 4.50 do 6, mlada živina Din 7—8, teleta Din 10. Kilogram goveda Din 8—19, teletine Din 12.50—20, svinjetine Din 10.50—27.

g Svinjski sejem v Mariboru 25. junija. Na ta sejem je prišlo 113 prašičev in 1 ovca. Radi deževja je bil dogan slab in tudi kupčija manj živahna. Prodanih je bilo 87 prašičev. Cene so bile sledeče: prašički 5 do 6 tednov stari Din 125—150, 7 do 9 tednov stari Din 150—200, 3—4 mesece stari Din 350—370, 5—7 mesecev stari Din 420—450, 8—10 mesecev stari Din 550 do 580 za komad. 1 kg žive teže Din 10.50 do 12.50, 1 kg mrtve teže Din 15—17.

Cene.

g Gospodarska zveza v Ljubljani notira sedeče neobvezne cene: za gnojila: rudninski superfosfat 16 odst. vreče po 50

ali 100 kg, Din 96, tomažova žindra 18 od. vreče po 100 kg Din 140, za cement v jula vrečah, splitski »Titan« ali »Salona« Din 60; cene veljajo pri odjemu originalnih vreč, pri vagonskih pošiljkah se cene nižajo primerno na fko vsaka postaja. Krmlila: klajno apno v vrečah po 50 kg po Din 4, pri manjšem odjemu Din 5, lanene tropine po Din 3.40, otrobi drobni Din 1.60, otrobi debeli Din 2.05. Vinogradniške in kmetijske potrebščine: galica modra po ceni Din 7.50, žveplo Floristella dvojnorafinirano Din 3.30 za kg. Trierji (žitni čistilniki tvrdke Heid znak IA Din 2400, znak IB Din 2300, gepeljni na 36 obratov Din 3500, na 24 obratov Din 2500 do 3000, slamoreznica na motor Din 4000, okopalniški Din 1000, ročne slamoreznice Din 1600 do 3000, stiskalnice za grozdje Din 1500 do 2000, mlinci za sadje Din 1920 do 2800, reporeznice Din 450, robkači za koruzo Din 1400, plugi žezni Din 500, gnojnične sesalke Din 750 do 1000. Poleg tega so na razpolago vsakovrstni poljedelski stroji kakor vodne sesalke, čistilniki (pajtelni), brane poljedelske in travniške, brzoparilniki, brusil za kose itd. — Vse kmetovavce, posebnike ljubljanskega velesejma opozarjamo, da si naj pred nakupom ogledajo našo veliko zalogo strojev na Dunajski cesti št. 29.

»Tone, ali sem ti tako draga kot nekdanj pred poroko?«

»No vem,« odvrne mož zamišljeno, »ker si ne zapisujem izdatkov.«

d »Brezalkoholna Produkcija«, Ljubljana, Poljanski nasip 10/VI, pošlje vsakemu naročniku »Domoljuba« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj; ne bo Vam žal!

Današnje stanje slov. kmetijstva.

Gospodarska in socialna slika. — Napisal Fran Erjavec.

Za govedorejo je nedvomno najvažnejša prašičereja. Prašičev smo redili v Sloveniji l. 1924. okroglo 310.000. Ogromno večino jih redimo samo eno leto in če računamo težo vsakega zaklanega prašiča povprečno na 80 kg, da to letno prireje skoro 25 milijonov kilogramov. Letno porabo prašičje masti in mesa smemo računati na vsako osebo povprečno 18 kg (12 kg masti in 6 kg mesa), kar bi dalo za vso kmetiško prebivalstvo okroglo 12.1 milijonov kilogramov, za vso Slovenijo pa okroglo 19.2 milijonov kilogramov. Naš kmet bi tedaj lahko prodal letno nekako 12.9 milijonov kilogramov prašičev in celo izvozil bi lahko iz Slovenije letno okroglo 5.8 milijonov kilogramov ali nad 70.000 glav.

Pri obeh glavnih živinorejskih panogah, to je pri govedoreji in prašičereji vidimo torej precejšnjo aktivnost, ki znaša letno skoro 9 milijonov kilogramov v vrednosti kakih 80 milijonov dinarjev (po cenah spomladi l. 1925.). Če bi torej to množino živine in pa spredaj omenjeno mleko lahko izvozili, bi Slovenija z živinorejo dobro kril primanjkljaj, ki ga ima pri poljedelskih pridelkih. Toda dejanske razmere so tudi v tem pogledu precej drugačne. Dočim smo l. 1923. in 1924. lahko izvozili zaradi nizkega stanja naše valute še skoro vso navedeno živino v Avstrijo in Italijo, sta pa povzročila dvig naše valute spomladi l. 1925. in pa razmeroma slaba kakovost naše živine v izvozu skoro popoln zastoj tako, da spravi danes naš kmet svoje živinče le z največjo težavo v denar in še to pod ceno. Ker skoro ni upanja, da bi se te razmere izboljšale že v bližnji prihodnosti, lahko trdimo, da tudi prireja ne zavzema v naši živinoreji onega pomembnega mesta, kot bi ga lahko in kakor se običajno misli. Res je, da

daje prireja v govedoreji in prašičereji našim srednjim in večjim kmetom nekaj stalnih dohodkov, ki se pa v zadnjih časih tudi hitro krčijo, toda ti dohodki danes nikakor niso toliki, da bi mogli govoriti o kaki posebni dobičkarosnosti slovenske živinoreje. Srednjim in večjim kmetom izkupiček iz živinoreje pač krije del izdatkov, toda samo del, masa malih kmetov ima pa od nje le nezatno korist, ki ne krije niti pasivnosti v poljedelskih pridelkih, kaj šele druge potrebe.

Ostale panoge živinoreje na gospodarsko stanje našega kmetijstva ne vplivajo in ne morejo vplivati. Pred vojno smo pač izvažali nekaj žrebet in mladih konj, kar je pa po vojni izostalo skoro popolnoma tako, da krijemo danes le domače potrebe. Ovce in koze, ki jih rede posamič kaki bajtarji, v večjih množinah pa le po nekaterih redkih gorskih krajih, so le skromen nadomestek za govedo in so skoro brezpomembne za naše gospodarstvo. Medu smo v prejšnjih letih izvozili nekaj vagonov v Svico, sedaj krijemo le domači trg. Nekaj pažnje pa zasluži vsekakor perutninarstvo, ki daje kmetom po nekterih štajerskih krajih, kjer so bolj arondirana in zato za perutninarstvo primernejša posestva prav važne dohodke, saj celo izvozimo letno kakih 100 vagonov perutnine in do 1000 vagonov jajc. Vse tu navedene panoge so večjega ali manjšega pomena le za investno število posameznih kmetij, na celokupni položaj slovenske živinoreje pa nimajo skoro prav nobenega vpliva.

Če bi torej hoteli na kratko posneti današnje stanje slovenske živinoreje, bi rekli, da sta skoro dve tretjini slovenske poljedelske zemlje namenjeni živinoreji, ki zavzema zato tudi prevažno mesto v našem kmetiškem gospodarstvu, toda večina naših kmetov (mali kmetje) ima živine komaj za dom, a tudi srednjim in večjim kmetom zaradi slabe organizacije mlekarstva in pomanjkanja izvoza živine nikakor še ne daje toliko dohodkov, da bi mogli govoriti o kaki rentabilnosti njih gospodarstva.